

Inhoud

Zo werkt het nou eenmaal	7
Zomaarbloemen	12
Dat hou je toch	27
Mwepu Ilunga	36
Broodje bapao	54
Afscheid	70
Welke BN'er ben jij eigenlijk?	72
Abdou is groot	94
Sappige verhalen	106
Tuig	129
Mensen! Mensen! We worden besodemieterd!	131
Gegarandeerde knaller	149
Onpeilbaar.nl	159
Ons ei	182
Boe	190

Zo werkt het nou eenmaal

De rijke kat sterft in Chicago aan een hartaanval. Volgens de experts is dat een behoorlijk slechte openingszin. Zeker voor een bestseller. Van de uitgeefster moet ik jou heel langzaam mijn boek binnenlokken. Volgens haar moet de lezer, dat ben jij dus, eerst even aan mij wennen. 'Als je raar begint en van de hak op de tak springt raak je de meeste lezers kwijt. Vertel eerst maar even in een paar zinnen waar het boek over gaat.'

Vreemd, ik heb juist heel veel vertrouwen in jou. Als ik dat niet zou hebben zou ik nu op een terrasje zitten of mijn cavia aan het kammen zijn. Jij bent niet zomaar een lezer en ik niet zomaar een schrijver.

Of ben ik je nu al kwijt? Nee, natuurlijk niet. Wat ik eigenlijk wil zeggen: eindelijk spreken we elkaar. Ik weet niet veel van je, maar één ding is zeker: jij hebt dit boek gekocht en bent via de hak, de tak en de cavia bij deze zin aanbeland. Jij begrijpt dat ik niet even in een paar regels kan uitleggen waar dit boek over gaat. Alsof ik een heel boek zou gaan schrijven als het ook in een paar regels kan. Een boek is een avontuur, geen invuloefening.

Sowieso, als het aan ons twee lag, had iedereen het hartstikke leuk met elkaar. Daarom tutoyeer ik je, want ik voel een bepaalde verbondenheid. Wij, die het echt goed voorhebben met elkaar en de wereld, zijn onze grip een beetje kwijt. Overal word je bedol-

ven onder gekunstelde maniertjes, holle woorden en halve waarheden. Of je nou naar de tv, naar je buurman of naar je baas kijkt. Er klopt iets niet, maar wat? Er lijken allerlei afspraken en regels te zijn. Afspraken en regels waar je je aan moet houden. ‘Zo werkt het nou eenmaal’ is niet voor niks de populairste dooddoener. Blijkbaar is er een systeem dat nou eenmaal zo werkt. Goede bedoelingen zijn niet genoeg, je moet ook de spelregels van het systeem kennen.

Circus, zo zou ik het systeem willen noemen. En aangezien ik dit boek schrijf heet het systeem Circus. Ik herhaal die benaming nog een aantal keren zodat jij gaat denken dat serieuze wetenschappers dit systeem ook Circus noemen. Trouwens, ook in de vakliteratuur noemt men dit systeem Circus.*

We weten dat in het normale circus iedereen een duidelijke taak heeft: van de clowns verwacht men dat ze grappig doen, de trapezeartisten moeten enge kunstjes uithalen, de dompteur doet iets vaags met leeuwen en tijgers. Het publiek heeft natuurlijk ook een specifiek takenpakket: het moet vooral klappen, lachen en ‘Ooohhh!’ roepen. Deze circuswetten lijken we van tevoren afgesproken te hebben. Je wordt er niet aan herinnerd door een flyer; je weet het gewoon. Iemand uit het publiek die plotseling in de nok verschijnt en een salto naar beneden maakt noemen we een gek. Waarschijnlijk denken we dat hij erbij hoort. Toen Tommy Cooper op het podium een hartaanval kreeg moesten we ook al zo lachen.

* Zie Heertje, *Mark Rutte is lesbisch*.

Lachen en klappen is nu eenmaal onze taak als circuspubliek. Er zijn Circuswetten en daar houd je je aan. In het circus, maar vooral ook daarbuiten. Ik heb al heel lang een behoorlijke hekel aan het Circus. Soms omdat ik medelijden heb met mensen die opzij worden geschoven vanwege hun zwakke act.

Soms omdat ik kotsmisselijk word van mensen die alleen maar bezig zijn om de act van een ander te kopiëren. Soms omdat ik mezelf betrap op het opvoeren van een act. Ik ben er niet slecht in, integendeel, maar daar ben ik niet trots op. Mijn gevoel is dat we niet aan het Circus kunnen ontsnappen, dat iedereen meedoet, maar dat niemand er echt gelukkig van wordt.

Van de uitgeefster mag ik gaan uitzoeken hoe het zit. Mijn enige voorwaarde was dat ik dat samen met jou wilde doen. En voor een behoorlijk geldbedrag natuurlijk. Zo werkt dat nou eenmaal.

Volgens de uitgeefster heb ik ongeveer twintig bladzijden de tijd voor mijn lokwerk. Als ik je dan nog niet binnengehaald heb gaat het me nooit meer lukken. Volgens die berekening heb ik nu nog elf bladzijden. Op een gegeven moment moet jij niet meer doorhebben dat je een boek aan het lezen bent. Dan zitten wij eigenlijk samen vanuit mijn hoofd naar de wereld te kijken. De uitgeefster vergeleek het begin van een boek met de eerste minuten van een ontmoeting: 'Dan moet je ook meteen indruk proberen te maken.' Toen ze dat gezegd had besloot ik definitief

om de rest van dit boek aan jou en mij over te laten. De eerste minuten van een ontmoeting gebeurt er namelijk iets heel anders dan men denkt. Je let nauwelijks op de ander. Uit onderzoek blijkt dat mensen zich de eerste twee minuten van een ontmoeting vooral concentreren op het zo goed mogelijk presenteren van zichzelf, hoe geef ik een hand, is mijn glimlach mooi en hoe spreek ik mijn naam uit? Degene die je ontmoet doet op dat moment precies hetzelfde. Het blijkt, alweer uit onderzoek, dat zesennegentig procent van de mensen daardoor de naam van een ander niet hoort wanneer die zich voorstelt. Iedereen heeft het veel te druk met zichzelf.

Uit weer een ander onderzoek... (laten we afspreken dat als ik schrijf 'Nu blijkt' of 'Het blijkt' dat iets uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken).

Nu blijkt ook nog dat vrouwen in de eerste achtenveertig seconden van een ontmoeting bepalen of een man (of vrouw) een geschikte levenspartner is. Terwijl ze die eerste achtenveertig seconden alleen met hun eigen presentatie bezig zijn! Ze horen de naam van de ander niet eens. Als jij nu een relatie met een vrouw hebt begon die dus vrij simpel: zij was bij de eerste ontmoeting heel tevreden over haar eigen presentatie. Dat prettige gevoel verwarde ze met warme gevoelens voor jou.

Ónze ontmoeting zal niet anders verlopen. Het is heel arrogant om te denken dat ik jou mijn boek in kan lokken. Dat ík bepaal of jij doorleest. Ik ga ervan uit dat jij veel meer bent dan een passieve lezer.

Bovendien ben je op dit moment nog bezig met je eigen presentatie. Hopelijk zit of lig je lekker. Ben je blij met de manier waarop je dit boek vasthoudt. Ik zou het heel prettig vinden als je een glimlach op je gezicht tovert terwijl je deze zin leest. Daar wordt de zin vanzelf een stuk beter van.

Ik denk dat we nu wel op pad kunnen. Ik heet trouwens Raoul. Als jij je naam nu zegt lijkt dat zinloos. Maar dat zou het ook zijn als we elkaar op straat zouden ontmoeten. Ik zou het dus heel leuk vinden als je je naam nu toch zegt of fluistert. Dan beloof ik dat ik even niet op mezelf let.

Groucho Marx: *'I'm sure most of you have heard the story of the man who, desperately ill, goes to an analyst and tells the doctor that he has lost his desire to live and that he is seriously considering suicide. The doctor listens to this tale of melancholia and then tells the patient that what he needs is a good belly laugh. He advises the unhappy man to go to the circus that night and spend the evening laughing at Grock, the world's funniest clown. The doctor sums it up: "After you have seen Grock, I am sure you will be much happier." The patient rises to his feet, looks sadly at the doctor, turns and walks toward the door. As he starts to leave the doctor says, "By the way, what is your name?" The man turns and regards the analyst with sorrowful eyes; "I am Grock".'*

Zomaarbloemen

In dit hoofdstuk ga ik het hebben over de kunst van het weglaten. We vertellen elkaar verhalen waaruit we van alles weglaten. ~~Geen spiritueel geneuzel, hoor. Het gaat niet over aura's en zo.~~ Vervolgens gedragen we ons als een soort acteurs in het verhaal dat overblijft. Ik vraag me af wat het verschil is tussen echte acteurs en de mensen in de zaal. Dit hoofdstuk is af en toe best wel pittig, maar dan hebben we dat gehad. ~~Of zal ik even een mop vertellen?~~

Het fileren van de Circusacts van politici, mediamanetjes en glamourvrouwtjes is niet zo heel ingewikkeld. Het lijkt me leuker om met iets anders te starten. Hoe zit het met mijn eigen act? En die van jou? Vervolgens kunnen we zonder schuldgevoel naar de rest van de wereld wijzen. Dan wordt nog veel duidelijker dat wij zijn oké olé olé, wij zijn oké olé olé, wij zijn oké, wij zijn oké, wij zijn oké olé olé olé (drie keer). En nu allemaal: waaat zijn die andere boeken stil! Waaat zijn die andere boeken stil!

Ik weet heus wel dat je nu niet net als ik keihard zit te zingen. We hoeven niet steeds hetzelfde leuk te vinden. Als ik maar zeker weet dat jij niet die ene eikel bent. Je weet wel: de eikel die het voor ons allemaal verpest. Op elk verjaardagsfeestje, aan elke eettafel, in elke bedrijfskantine wordt geklaagd over

die ene eikel. Soms is hij een minister, soms is hij tv-presentator, soms is hij je baas, soms is hij een voetballer, soms is hij je buurvrouw (eikels hebben geen geslacht), soms is het je beste klant en soms is het je schoondochter. Ze verpesten je huwelijk, humeur, carrière of de toekomst van ons land. De eikel beschikt over eikelgereedschap zoals een namaaklach, achterbakse trucs, slim geslijm bij meerderen, schoppen naar ondergeschikten, een rubberen ruggengraat, onoprechtheid, gespeelde betrokkenheid, zogenaamde loyaliteit, valse emoties, kunstmatige belangstelling, slimme retoriek, uitgekookte spelletjes, dubbele agenda's en lege beloftes. Het ingewikkelde is dat iedereen een andere eikel aanwijst. De eikels zelf hebben het ook vaak over een eikel die alles verpest. Als een eikel dit leest zal hij mij juist een eikel noemen. Kun jij hem van het tegendeel overtuigen? Dat is best moeilijk heb ik gemerkt. Soms denk ik dat ik zelf die ene eikel ben. Een belangrijk kenmerk van een eikel is dat hij het zelf niet doorheeft.

Ik liep eens op zomaar een dinsdag een bloemenwinkel in om zomaar een bos bloemen voor mijn vrouw te kopen. Gewoon omdat ik haar lief vind. Niet gewoon lief, maar héél lief. In de bloemenwinkel werkte ~~een lekker wijf~~ een behoorlijk sexy ~~prachtig~~ meisje. Net buiten mijn league, zodat je kunt fantaseren dat je haar je eigen league in sleept. Ze keek me onderzoekend aan. Herkende ze me van tv en zou ik daar sluw gebruik van kunnen maken? Ik bedacht dat ik de dialogen in seksfilms toch wat serieuzer had

moeten nemen. Die mannen spreken een paar magische zinnnetjes uit en zijn binnen drie minuten naakt. Met geslachtsdelen waardoor je je realiseert dat sommige mannen hun spam wel heel erg serieus nemen. Mijn talent als casanova is vrij beperkt dus stamelde ik dat ik graag rozen wilde.

‘Hoeveel?’

Nou, heel veel.

Wat kon mij de hoeveelheid bloemen nou schelen? Ik was vooral bezig de route van haar string uit te vogelen. Zou ze een brazilian of een Keesie Jansma hebben? Gelukkig vroeg ze niet voor wie de bloemen waren. Zou ik daar dan over gelogen hebben? ~~Ik denk van niet. Of schrijf ik dat nu alleen maar op omdat ik weet dat jij dit leest? Mijn vrouw zal het ook niet echt waarderen.~~ De bloemen werden snel gepind en ik verliet de winkel. Op de beveiligingsvideo's zou je gewoon een man zien die een bos bloemen aan het kopen is.

Enigszins verward liep ik op mijn comfortabele Crocs naar huis. Waren het nu nog wel dezelfde bloemen als die ik in gedachte had gehad? ‘*Zeur toch niet zo, man. Bij een vreemde vrouw bloemen pinnen is geen seksuele handeling,*’ zei een stem in mijn hoofd. (Hoeveel van die stemmen heb ik trouwens in mijn hoofd?) ‘*Geen idee,*’ zegt een stem die behoorlijk op die eerste stem lijkt.

Raar toch hoe dat in een mannenhoofd werkt; je loopt een bloemenzaak binnen vanwege vlinders in je buik en zacht spelende violen. Twee borsten later en ze kunnen met jouw kwijl alle bloemen water

geven. (Ik ga ervan uit, misschien ten onrechte, dat het in andere mannenhoofden ook zo werkt. Dat zal vaker gebeuren; dat ik denk dat iedereen denkt wat ik denk. Volgens mij is dat een denkfout die we allemaal regelmatig maken. En daarmee is bewezen dat ik inderdaad vaak denk wat iedereen denkt.)

Mijn vrouw kreeg de Zomaarbloemen en hoorde wat ik haar graag wilde laten horen. Daar was ook niks aan gelogen. Alleen waren mijn onbetamelijke gedachten vakkundig uit het Zomaarbloemenverhaal geknipt. Daar schaamde ik me niet eens voor. Dat gebeurt meestal met onbetamelijke gedachten. De meeste onbetamelijke gedachten worden onbewust verwijderd uit de verhalen die we elkaar vertellen. Onbetamelijke gedachten vind je vooral in boeken, films en praatprogramma's. Dan is het plotseling kunst, literatuur of een scherpe mening.

Nu ik dit zo opschrijf bedenk ik dat er nog veel vaker censuur plaatsvindt in mijn hoofd. Zonder dat ik daar officieel toestemming voor gegeven heb. Allerlei brave, zinloze, grappige, bizarre en mooie gedachten verdwijnen in de interne prullenbak.

Gedachten deleten is niet zo'n probleem zou je zeggen, die bestaan toch alleen maar in je hoofd. Maar werkelijke gebeurtenissen worden net zo makkelijk verwijderd. Het maakt niet uit of het grote of kleine gebeurtenissen zijn. Belangrijke of onbelangrijke feiten. Ik laat van alles weg. Onbewust maak ik een fraaie selectie. Vervolgens gebruik ik die selectie bij het vertellen van mijn dagelijkse verhalen.

Vertellen wij elkaar dan dagelijks verhalen? Ja, dat

doen we. We vertellen over het weer, het kapotte flubbertje van de wasmachine, de stinkende gorgonzola op de markt, de neusharen van de receptioniste, de scheiding van de schooljuf, wat we meegemaakt hebben, wat we van plan zijn, waar we van balen, blij van worden, genoeg van hebben... Het zijn misschien niet altijd grootse vertellingen, maar het zijn verhalen. Verhalen waaruit (om wat voor reden dan ook) allerlei feiten en gebeurtenissen zijn geschraapt.

Als ik dit zou lezen, en ik lees het nu, zou ik zeggen dat het erg vermoeiend zou worden als je elkaar alles zou vertellen. Dat is dus niet wat ik bedoel. Over de onbelangrijkste, saaie details zullen we het heus wel eens zijn. Een samenvatting van Feyenoord-Ajax laat ook niet de ballenjongens zien die wachten op de bal. De samenvatter maakt een keuze uit de belangrijkste beelden. Hij monteert die beelden en noemt dat de samenvatting. Als de samenvatter een verstokte Ajax-hooligan is krijg je een andere samenvatting dan die van een verstokte Feyenoord-hooligan.

In ons leven zijn wij zelf de samenvatter. We maken een keuze uit gebeurtenissen, feitjes en ervaringen. We denken dat we dat heel objectief doen, maar blijken dat niet te kunnen. De keuzes worden bepaald door onze belangen en het wereldbeeld dat we hebben. Als jij dagelijks thuiskomt met een verhaal over die 'arrogante, ongevoelige zak op jouw afdeling' is dat niet omdat je dagelijks rationeel conclusies trekt uit de feiten. Je vindt het een zak en verzamelt daar onbewust de gebeurtenissen, feitjes en ervaringen bij. Ik las vroeger vier kranten om een mening te kun-

nen vormen. In feite blijken mijn hersenen in die kranten te hebben gezocht naar bevestiging van oordelen die ik toch al had. Vier kranten lezen maakte me alleen nog eigenwijzer in mijn oordelen; ik had wat meer feitjes tot mijn beschikking. Op dit moment is mijn mening nog steeds gebaseerd op vooroordelen en vastgeroeste opvattingen, maar ik verpest mijn tijd niet meer met het lezen van vier kranten.

De hooligans op de pagina hiernaast hebben, hoewel je het niet zou denken, dezelfde voorouders als wij tweeën. Dat zij weer richting aap evolueren en wij de andere kant op, maakt van ons tweeën nog geen betere samenvatters. Ook wij monteren een mooi verhaalje, de samenvatting die ons het best van pas komt.

Voor alle zekerheid: laat je alsjeblieft niet weerhouden door de wetenschap! Soms loopt er inderdaad een arrogante, ongevoelige zak rond op jouw afdeling.

Stel, jij en je partner zijn op weg naar een etentje met wat vrienden. Van die vrienden die eigenlijk al lang geen vrienden meer zijn. In de auto praten jullie over de vriendschap die voorbij is gegaan. Niet door ruzie, maar omdat jullie eigenlijk niets meer met die vrienden delen. Jullie hebben geen idee meer waarom jullie ooit vrienden van hen waren. Dat gesprek in de auto zal de auto niet verlaten. Dat spreek je niet af, dat weet je gewoon. Wat er ook gezegd wordt, de Eensvrienden zullen **nooit** het volgende gesprek hebben:

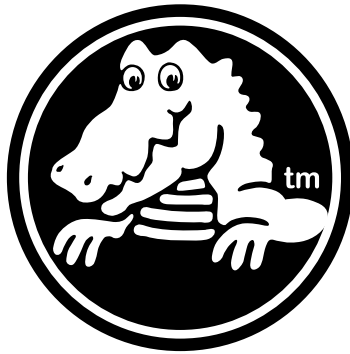
‘Nou, daar zijn we dan.’
‘Lang geleden.’
‘Behoorlijk, ja.’
‘Toch hebben we elkaar niet echt gemist volgens mij.’
‘De vriendschap is al heel lang aan het afkoelen.’
‘Zo gaan dat soort dingen blijkbaar. Moet je ook niet al te moeilijk over doen.’
‘Wij vroegen ons in de auto af waarom jullie ons eigenlijk hadden uitgenodigd?’
‘Dat is ook toevallig Gordon, daar hadden wij het gisteren in bed ook over. Bleek dat Els dacht dat ik het graag wilde en dat ik dacht dat Els het graag wilde.’
‘Had ons wel een behoorlijk lange rit gescheeld.’
‘Waarom zijn jullie dan toch gekomen?’
‘Ik denk dat de smoezen op waren.’
‘Tja, die van die babysitter die plotseling afbelde kennen we nou wel.’
‘Je weet toch nog wel dat ik helemaal niet Gordon heet?’
‘Natuurlijk weet ik dat. We waren toch vrienden?’
‘Waarom noem je me dan zo?’
‘Omdat Raoul Heertje denkt dat de naam Gordon beter werkt in het begin van zijn boek.’
‘Ben ik het helemaal mee eens. De lezers lezen “Gordon” en verwachten dat het gesprek elk moment een rare wending kan nemen.’
‘Een rare, maar voorspelbare wending.’
‘Net als Gordons geslachtsdeel, dat neemt ook

een rare maar voorspelbare wending.’
‘Ha ha ha ha ha ha, zie je wel dat je een Gordon bent.’
‘Een geslachtsdeel met een x-factor!’
‘Hou op, ik pis in mijn broek.’
‘Nee, in Heertje zijn boek!!!’
‘Oké man, weer even terug naar waar we waren. Onze vriendschap...’
‘Ja, onze vriendschap... We hebben samen toch een geschiedenis.’
‘Ik begin het echt jammer te vinden dat ik je een tijd niet gezien heb.’
‘Zo’n gesprek als dit hebben we heel lang niet gehad.’
‘Misschien waren we lui geworden in onze vriendschap.’
‘Of hadden we gewoon een betere tekstschrijver nodig.’
‘Zou best een markt zijn, ingezakte vriendschappen van frisse teksten voorzien.’
‘We gaan naar binnen, laat Heertje maar alleen met zijn lezer.’

Wat we in dit soort situaties wél tegen elkaar zeggen is niet zo belangrijk. Uit gemakzucht, fatsoen of wat dan ook laten we van alles weg. Ook als dat heel belangrijke gevoelens zijn redden we ons er wel uit. Zal iemand er iets van merken? Of kunnen we allemaal heel goed doen alsof we het zoouououou leuk vinden elkaar weer eens te zien? Waarschijnlijk dat laatste. We spelen moeiteloos de rol die bij de situ-

atie past. Op beveiligingsvideo's zou je gewoon twee bevriende stelletjes zien die elkaar lang niet hebben gezien. Dat is eigenlijk best vreemd, vind je niet? Ik vind van wel. We laten niet alleen van alles weg, maar spelen ook nog eens heel overtuigend onze rol.

Jij en ik zijn officieel geen acteurs, maar we kunnen vrij goed acteren. Niet op een podium maar op kantoor, in de supermarkt, op het schoolplein, op straat, in de huiskamer en in bed. Grappig vind ik dat; we noemen onszelf Circuspubliek maar ondertussen zijn we zelf ook een Circusact. Het dreigt nu wel een beetje te serieus te worden. We gaan er even uit voor reclame. Ik ben zo bij je terug.

crocs^{tm}

comfortabel en kleurrijk
de enige echte

Ze zeggen altijd dat schrijven weglaten is, maar het leven zelf is weglaten. Vervolgens acteer je mee in je eigen verhalen. Zo kijk ik al mijn hele leven naar mezelf. Eigenlijk naar de hele wereld. Niet als een verzameling neppers die elkaar heel sluw bespelen. Meer dat je onbewust een hoofdrol speelt in je eigen toneelstukken, en een bijrol in de toneelstukken van een ander. De een is daar natuurlijk beter in dan de ander. Sommige mensen ontbreekt het aan goede teksten:

‘Wat eeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeenig jou te zien!
Koffietje doen?’

‘Met slechte mensen gaat het altijd goed, hè.’

‘Suuuuuuuuuuuuuuuuperlang geleden!!!’

Weer anderen zijn wat minder goed in het spelen van de teksten. Ik denk niet dat ik je daar voorbeelden van hoef te geven. Je kunt nu zelf wat namen invullen van mensen die hun act vrij slecht spelen: ten eerste ..... O, en ..... natuurlijk. Hoe kan ik ..... vergeten? Trouwens, ... heeft ook een bikkelslechte act. Niemand trapt erin. (Zelf heb ik ingevuld: Job Cohen, mijn neef Barend, buurvrouw N. de Pot en Andries Knevel.)

Ik weet heus wel dat een echte acteur iemand anders acteert. Zelfs als jij en ik acteren, dan acteren wij toch onszelf? Dat is toch iets heel anders dan wat echte acteurs doen?

Wij doen dat vrijwillig, niet omdat we aangesloten zijn bij Toneelgezelschap de Wakkere Subsidieslurper. Jij speelt nu bijvoorbeeld de lezer, ik speel de schrij-

ver, terwijl we allebei weten dat ik geen schrijver ben. Het had net zo goed omgekeerd kunnen zijn; deze rolverdeling is toevallig ontstaan en daar houden we ons nu even aan. In de rest van ons leven ontstaan alle rollen en toneelstukken even spontaan en vrijwillig. Of houden we ons onbewust aan de denkbeeldige opdrachten van een denkbeeldige regisseur? Zijn we zelf die regisseur? Houden we zelf in de gaten of onze act past bij de bedoelingen die we op een bepaald moment hebben? Op een feestje, bij de bakker en tijdens een sollicitatiegesprek heeft mijn gedrag altijd een bedoeling. Niet bewust en vaak heel onbenullig, maar er is altijd een bedoeling: indruk maken, aardig gevonden worden, een baan krijgen, agressie kwijtra-ken, mijn mening doordrammen...

Bleeeeh, ik dacht dat een boek schrijven hartstikke leuk was. Nu heb ik alleen maar allerlei vragen.

Ik heb even wat rust in mijn hoofd nodig. Meestal pak ik dan de afstandsbediening van de tv en zap ik gedachteloos langs de zenders. Tijdens het niet-denken, bedenk ik dan van alles. Even zappen om te zien wat er op dit moment in andere boeken gebeurt:

Deze verbindingen worden nogal eens kapotgeslagen bij beroepsboksers. Zij krijgen dan een dementie, lopen waggelend en langzaam en hebben gedragsveranderingen. Dit is een beroepsziekte die als 'punchdrunk' of *dementia pugilistica* bekendstaat. Het septum bij deze ex-boksers bleek veelal verscheurd te zijn, de *fornix* verschrompeld, de vezels in de fornix hadden te weinig van de isolerende stof myeline, de *corpora mamillaria* waren

te klein en zaten vol littekenweefsel, en het derde ventrikel was vergroot door het verlies van hersenweefsel. De hersenen van kun je de pompoenblokjes van tevoren koken, als dat je leven makkelijker maakt, maar zorg wel dat ze op kamertemperatuur zijn voordat je de salade mengt. Maar als je verschrikkelijke haast hebt: een kleurrijke salade met wat voor blaadjes dan ook is altijd verrukkelijk. En je kunt in dat geval het mengsel voor de droge marinade nog sneller maken door de hieronder aangegeven hoeveelheid zout te mengen met 3 theelepels Madrascurrypoeder.

Voor 4 personen, met de salade van blz. 94

1 theelepel (5 ml) gemalen koriander

1 theelepel (5 ml) gemalen komijn

1 theelepel (5 ml) gemberpoeder

$\frac{1}{4}$ theelepel gemalen kruidnagel

$\frac{1}{2}$ theelepel cayennepeper

$\frac{1}{2}$ theelepel kaneel

3 theelepels grof zeezout of

1 $\frac{1}{2}$ theelepel fijn tafelzout

12 kleine lamskoteletten of 8 grotere

2 eetlepels (30 ml) knoflookolie

♥ Meng de afgemeten hoeveelheden specerijen in een wijde, ondiepe schaal met het zout.

♥ Haal de koteletten door het specerijenmengsel. Zorg dat ze helemaal met een laagje bedekt op Amadou zijn nog zachte geslacht in zijn onderbroek en mijn tepel werd pijnlijk hard onder zijn gladde ritmisch bewegende hand. De nieuwe geilheid zwol weer aan als een aan-

rollende golf en nu nam jij ook mijn andere tepel en schokjes warme elektriciteit schoten naar mijn vulva en alles daaromheen. Ik tastte met m'n vingers onder het elastiek van zijn onderbroekpijpjes en vervolgde m'n blinde weg over en onder zijn ballen, ik streefde en kneedde, ik deed iets wat ik nog nooit gedaan had en wat heerlijker aanvoelde dan alles wat ik kende. Mijn ademhaling werd sneller en voelde rauw en droog aan in mijn keel. En daar toverde ik zijn prachtige donkerzwarte sexe tevoorschijn en kustte hem, kustte die lange schacht, het fluweelzachte vel, betastte hem, en Hij besloot niet tegen Jean te zeggen wat er was gebeurd. Die zou er toch maar over willen praten en dat zag hij niet zo zitten. Praten werd wat George betrof overschat. Je kon tegenwoordig de televisie niet aanzetten of je zag mensen hun adoptie bespreken of uitleggen waarom ze hun man hadden vermoord. Niet dat hij iets tegen praten had. Praten was een van de genoegens van het leven. En iedereen had het nodig om af en toe bij een pot Ruddles te klagen over collega's die te weinig douchten of tienerzonen die diep in de nacht dronken thuiskwamen en in de hondemand kotsten. Maar...

Nou, in andere boeken moeten ze nog even op gang komen. Waar waren we gebleven?

Ik mocht een keer de hoofdrol spelen in een toneelstuk met echte acteurs. Ik had teksten uit mijn hoofd geleerd, de repetities bijgewoond en volgde de aanwijzingen van de regisseur op. Ik deed enorm mijn best om goed te acteren, maar het resultaat was behoorlijk gênant. Het toneelstuk dreigde volledig te

mislukken door mijn gebrek aan acteertalent. De regisseur nam me apart en legde me uit dat de kunst is om zo goed mogelijk te acteren dat je niet acteert. Als iemand dat overtuigend doet gaat het publiek helemaal op in het verhaal. De mensen in het publiek voelen echte emoties, gaan echt huilen en worden echt kwaad. Al zitten ze in een theater of bioscoop, kennen ze de hoofdrolspeler ook van andere films of hebben ze net de making-of van de film gezien. Maakt allemaal niks uit. Als je goed acteert (door te acteren dat je niet acteert) dring je door tot de harten van het publiek.

Voor mij was dat allemaal niet weggelegd. Ik kon daarna nog steeds niet acteren, laat staan niet-acteren. De regisseur raadde me aan me te gedragen alsof ik als enige uit het publiek op het podium mocht zitten. Ik moest me laten meesleuren door de echte acteurs, wat niet zo moeilijk was; ze acteerden erg overtuigend.

Tijdens het toneelstuk werd ik door iedereen in de steek gelaten. Eerst door mijn collega's, vervolgens door de meeste vrienden, toen door mijn vrouw en uiteindelijk ook door mijn laatste en beste vriend. Vanaf het moment dat mijn vrouw me verliet werd ik steeds verdrietiger. Soms sleepte ik het publiek mee in mijn verdriet. In de zaal hoorde ik wel eens mensen snikken. Precies zoals de regisseur had voorspeld dat het zou gaan. Sommige kranten schreven zelfs dat ik een goed acteur was. Hilarisch! Ik was gewoon bikkelgoed publiek. Het is heel wonderlijk dat acteurs zelfs vanaf de meest kunstmatige podia

(theater, film en tv) werkelijke emoties kunnen oproepen. Nog wonderlijker is het dat die acteurs ook politici, voetbaltrainers, criminelen, journalisten, stemgerechtigden, zakenmannen, slagers, ambtenaren, IT'ers, taxichauffeurs, kapsters en advocaten kunnen zijn.

Dat mensen vooral door emoties gedreven worden wist je al. Het blijkt dat ook de meest rationele beslissingen op basis van kwade, liefdevolle, angstige en verdrietige gevoelens genomen worden. Mensen die geconfronteerd worden met een goeie act voelen dus echte emoties en hopen vervolgens door naar beslissingen die uiteindelijk leiden tot tastbare feiten.

Ik denk dat we dat allemaal wel doorhebben, maar het regelmatig vergeten. Het klinkt ook zo zwaar allemaal. Ik had liever gewoon opgeschreven: het zal toch niet zo zijn dat de wereld een podium is waarop de goeie verhalen tot echte emoties en uiteindelijk tastbare feiten leiden?

‘Nog zo’n prachtige risicoloze beleggingshypotheek, meneer Heertje?’